

Sygn. akt I C 192/19 upr.

Dnia 28 maja 2019 r.

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący SSR Dorota Podskalna - Baum

Protokolant st. sekr. sąd. Julita Świgut

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 28 maja 2019 r. w Nowym Sączu

sprawy z powództwa (...)Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W.

przeciwko E. W.

o zapłatę

I. oddała powództwo,

II. umarza postępowanie w części, w której powództwo zostało cofnięte,

III. kosztami postępowania obciąża powoda.

Z/

1. odnotować wyrok,

2. kal. 21 dni.

Sędzia:

Sygn. akt I C 192/19 upr

Uzasadnienie wyroku z dnia 28 maja 2019r.

Powód (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedziba w W. pozwem z 24.07.2018r. domagał się zapłaty od E. W. kwoty 4.014,33 zł wraz z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów procesu.

W uzasadnieniu powód wywodził, że nabył wierzytelność w stosunku do pozwanej na podstawie umowy przelewu z 10.07.2018r. Wierzytelność wynika z umowy pożyczki nr (...) z 12.10.2017r. zawartej przez pozwaną w ramach ramowej umowy pożyczki nr (...) z 12.10.2017r. Wyjaśnił, że pozwana zobowiązała się do zwrotu pożyczki do 13.05.2018r. Z przyjętego obowiązku się nie wywiązała i na kwotę dochodzona pozwem składa się 2.197,62 zł tytułem kapitału, 196,87 zł tytułem odsetek kapitałowych, 1.562,95 z tytułem opłat i prowizji oraz 9,69 zł tytułem skapitalizowanych odsetek umownych za opóźnienie naliczonych od dnia wymagalności pożyczki do dnia 29.05.2018r, 47,20 zł tytułem odsetek umownych za opóźnienie w wysokości dwukrotności odsetek ustawowych do dnia 30.05.2018 r do dnia poprzedzającego wytoczenie powództwa.

W dniu 13.09.2018r. Sąd Rejonowy w Lublinie w elektronicznym postępowaniu upominawczym wydał nakaz zapłaty, w którym uwzględnił powództwo w całości (k.4)

Sprzeciw w ustawowym terminie złożyła pozwana E. W. odnosząc zarzut nieistnienia zobowiązania i domagając się przedstawienia rozliczenia wpłat przez nią dokonanych. Nie zaprzeczała, że zawarła umowę pożyczki, lecz wywodziła że otrzymała pożyczkę w kwocie 2.500 zł, którą spłaciła. Zakwestionowała zasadność pobrania przez powoda

dodatkowych opłat wskazując, że jest to sprzeczne z dobrymi obyczajami, zasadami współżycia społecznego i prowadzi to do wycisku pozwanej (k.6)

Postanowieniem z dnia 04.12.2018r. sprawa została przekazana do Sądu Rejonowego w Nowym Sączu (k.16).

Pismem z dnia 18.03.2019r. powód cofnął powództwo co do kwoty 789,96 zł (k.23). W uzasadnieniu wskazał, że ogranicza żądanie zapłaty prowizji do kwoty 1.271,61 zł co jest zgodne z art. 36 ustawy o kredycie konsumenckim. Wyjaśnił, że roszczenie stało się wymagalne 13 maja 2018r.

Pozwana w piśmie z dnia 15.04.2019r. podniosła, że umowa nie była z nią negocjowana indywidualnie, zaś zastrzeżenie prowizji nosi znamiona obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych .

Sąd zważył co następuje:

Pozwana E. W. w dniu 12.10.2017r, zawarła za (...) S.A z siedziba w O. umowę pożyczki ratalnej (...) na mocy której wypłacono jej kwotę 2.500 zł. Zgodnie z umową pozwana zobowiązywała się do zapłaty kwoty 4.852,64 zł, która obejmowała kwotę pożyczki netto (2.500zł), prowizję za udzielenie pożyczki (625zł) i prowizję operacyjną (1.483,47zł). Umowa zastrzegała odsetki umowne za czas trwania umowy w wysokość 10% w stosunku rocznym.

Prowizja operacyjna to opłata należna pożyczkodawca naliczana od daty wypłaty pożyczki, płatna w terminach zapłaty rat pożyczki, której wysokość uzależniona była od kwoty pożyczki. Umowa nie wskazywała za co względnie za jakie czynności pobierana jest ta opłata

Prowizja za udzielenie pożyczki z tytułu przygotowania i udzielenia pożyczki naliczana była od dnia wypłaty pożyczki, płatna była w terminie zapłaty raty pożyczki i jej wysokość uzależniona była od kwoty pożyczki i długości trwania umowy.

Pożyczka miała być spłacana w 23 ratach miesięcznych przy czym na kwotę raty składała się kwota 63,41 zł tytułem prowizji za udzielenie pożyczki, 62,72 zł tytułem prowizji operacyjnej oraz naliczone odsetki kapitałowe i kwota kapitału.

Dowód : umowa pożyczki k. 74, harmonogram k. 76

Na poczet zadłużenia pozwana wpłaciła łącznie 888 zł .

Dowód : kserokopie dowodów wpłaty k. 9/2-11/2

Pożyczka stała się wymagalna w dniu 13 maja 2018r. W dniu 3.07.2018r. (...) S.A. z siedzibą w O. zbył na rzecz (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedziba w W. wierzytelności wymienione w załączniku elektronicznym do umowy. Do momentu zamknięcia rozprawy powód nie wykazał by pod pozycją 3288 załącznika była wymieniona wierzytelność przysługująca wobec pozwanej.

Dowód : umowa cesji k. 31-34 i 95

Sąd zważył co następuje :

W niniejszej sprawie warunkiem skutecznego dochodzenia roszczeń przez nabywcę wierzytelności jest wykazanie, że wierzytelność ta istniała i przysługiwała zbywcy wierzytelności oraz scedowana została na powoda.

Przedstawiona przez powoda umowa przelewu nie może stanowić wyłącznego i jedynego dowodu że wierzytelność wobec pozwanej istnieje, albowiem wynika z niej tylko i wyłącznie, że powód nabył bliżej nieokreślone wymagalne wierzytelności. Brak wyciągu z załącznika do umowy cesji uniemożliwia weryfikację twierdzeń powoda czy owo nabycie miało miejsce, a jeżeli tak to jakiej wierzytelności dotyczyło. To na powodzie spoczywał obowiązek wykazania,

że przedmiotem umowy było roszczenie przeciwko pozwanej. Takim dowodem nie może być załącznik do umowy (k. 50-51), który nie zawierał żadnych danych identyfikujących wierzytelność.

Mając to na uwadze sąd uznał, że powód nie wykazał swojej legitymacji procesowej i orzekł jak w pkt I sentencji wyroku w zakresie w jakim powództwo nie zostało cofnięte.

Z uwagi na uzupełnienie braku w zakresie legitymacji już po wydaniu wyroku sąd wskazuje uzupełniająco, że roszczenie nie zasługiwało na uwzględnienie

Zgodnie z art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy (albo rzeczy oznaczonych, co do gatunku), a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy (albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej, jakości). W myśl art. 353 §1 k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego.

Pozwana w toku postępowania nie kwestionowała faktu zawarcia umowy pożyczki i wypłaty na jej rzecz kwoty 2.500 zł, a jedynie kontestowała wysokość kwoty pozostałej do zapłaty, zarzucając niewykazanie wysokości roszczenia oraz abuzywność postanowień umowy. Podniosła, że umowa zawiera klauzulę abuzywną dotyczącą wysokości pobranej i skredytowanej prowizji. Na tej podstawie pozwana powołała się na nieważność umowy i tym samym obowiązek zwrotu nominalnej kwoty pożyczki jako świadczenia wzajemnego, przy uwzględnieniu dokonanych przez nią spłat argumentując, że zastrzeżenie prowizji doradziło do obejścia przepisów o wysokości odsetek maksymalnych (art. 58 k.c.). Podniosła także, że zawarta umowa wypełnia znamiona wyzysku.

Źródłem roszczeń powoda w niniejszej sprawie była zawarta przez pozwaną umowa pożyczki która spełnia warunki do uznania jej za umowę o kredyt konsumencki określoną w art. 3 ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim. Zgodnie z treścią tego przepisu przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę, na mocy, której przedsiębiorca w zakresie swojej działalności (kredytodawca), udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi kredytu w jakiegokolwiek postaci, a taką umową jest również umowa pożyczka spełniająca warunki z art. 720 §1 k.c.

Przechodząc więc do zarzutów dotyczących treści stosunku prawnego będącego źródłem roszczenia wskazać należy, że do istotnych postanowień umowy pożyczki należy zobowiązanie udzielającego pożyczkę do przeniesienia na własność biorącego określonej ilości pieniędzy, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy. Pożyczka może być odpłatna lub nieodpłatna. Będzie odpłatna jeżeli strony ustalą, że pożyczkodawcy należy się wynagrodzenie od pożyczkobiorcy na przykład w formie oprocentowania lub prowizji. W niniejszej sprawie wynagrodzenie za udzielenie pożyczki obejmowało odsetki kapitałowe oraz prowizję za udzielenie pożyczki w kwocie 625 zł. Tego typu poza odsetkowe koszty kredytu nie naruszają ustawy o kredycie konsumenckim, a także z uwagi na jasność i klarowność umowy nie sposób uznać ich za abuzywne.

Pozwana zarzuciła abuzywność postanowień umowy pożyczki dotyczących naliczenia prowizji operacyjnej. Zgodnie z art. 385¹ § 1 kc za abuzywne, czyli tzw. niedozwolone klauzule umowne, uważa się postanowienia umowy zawartej z konsumentem, niezgodnione z nim indywidualnie, kształtujące jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając interesy tego konsumenta, przy czym nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, chyba że zostały sformułowane w sposób niejednoznaczny. Nie ulega wątpliwości, że prowizja operacyjna, jak sama nazwa wskazuje nie jest wynagrodzeniem za udzielenie pożyczki, a więc tym samym nie jest świadczeniem głównym stron. W umowie brak jest w ogóle wyjaśnienia czym jest owa prowizja, za co jest pobierana i jakich kosztów dotyczy. Jest to o tyle istotne, że umowa nie przewidywała odbioru rat pożyczki w domu, a jej spłaty były dokonywane za pośrednictwem przelewu. O ile prawo pobrania prowizji na pokrycie konkretnych wydatków związanych z udzieleniem pożyczki nie budzi wątpliwości, to jednak zastrzeżenie pobrania opłaty która wynosi niemal połowę pożyczki, bez powiązania jej z konkretnymi wydatkami lub kosztami uznać należy

za sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco naruszające interesy pozwanej, zwłaszcza że powód obciążył ją (kredytując) obowiązkiem zapłaty prowizji operacyjnej za cały czas trwania umowy, a nie tylko okres do jej wypowiedzenia.

Z tego względu w ocenie sądu owa prowizja nie jest niczym innym jak ukrytym dodatkowym źródłem dochodu powoda, zaś zabieg ten pozwolił mu ominąć przepisy o odsetkach maksymalnych. Skoro zapisy umowy w tej części stanowią niedozwoloną klauzulę umowną, nie są dla strony pozwanej wiążące zgodnie z art. 385¹§2 k.c. Bez wątplenia postanowienia umowy w tym zakresie są także sprzeczne z art. 58 k.c. i z tego powodu nieważne, albowiem kształtują prawa i obowiązki pozwanej w sposób sprzeczny z obowiązującymi przepisami o odsetkach maksymalnych, z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Powyższą argumentację uzasadniają także rozwiązania przyjęte w ustawie o kredycie konsumenckim, która wprowadziła ograniczenia co do wysokości poza odsetkowych kosztów kredytu, które obliczane są według ustawowego wzoru. Określenie w niniejszej sprawie poza odsetkowych kosztów kredytu (prowizji za udzielenie pożyczki i prowizji operacyjnej) na poziomie 2.067,47zł (1443,47+625) naruszało więc art. 36a, albowiem były one wyższe od maksymalnych jakie mógł pobrać pożyczkodawca w niniejszej sprawie (2.062 zł).

Celem ograniczeń wynikających z art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim jest ochrona konsumentów przed nadmiernym obciążeniem finansowym (lichwą), w szczególności przed obchodzeniem przepisów o odsetkach maksymalnych, poprzez zastrzeżenie na rzecz kredytodawcy różnego rodzaju wygórowanych opłat i prowizji. Przepis ten ma charakter gwarancyjny, zapewniający że konsument jako podmiot słabszy, o ograniczonej możliwości kształtowania swojej sytuacji prawnej w kontakcie z profesjonalnym podmiotem udzielającym pożyczek, nie poniesie nadmiernych kosztów, które będą ocenione jako lichwa. Ustawa o kredycie konsumenckim nie precyzuje czym jest prowizja, lecz powszechnie uważa się, że jest ona wynagrodzeniem za dokonanie konkretnej czynności np. bankowej, jednakże nie w znaczeniu wynagrodzenia za oddanie kapitału do dyspozycji pożyczkodawcy gdyż tę rolę spełniają odsetki kapitałowe, ale wynagrodzenia za konkretną czynność, czyli np. za zawarcie samej umowy. Niezależnie od tego, że przepis art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim wskazuje górną granicę poza odsetkowych kosztów kredytu, to jednak sama ich wysokość, także wówczas gdy nie przekracza ona maksimum ustawowego musi być poddana ocenie, czy to z punktu widzenia przepisów art. 58§2 k.c. lub przepisu art. 385¹ k.c. Sąd dokonując oceny legalności wysokości poza odsetkowych kosztów pożyczki nie ma żadnych instrumentów pozwalających na ustalenie jakie są uzasadnione poza odsetkowe koszty pożyczki, w tym zakresie bowiem ciężar dowodu spoczywa na samym powodzie. Sąd co najwyżej może ocenić, poza wszelką wątpliwością, iż w relacji do art. 359 k.c. i 481 k.c. poza odsetkowe koszty kredytu są nadmiernie wygórowane.

W niniejszej sprawie koszty pozaodsetkowe, którymi pozwana została obciążona są nadmiernie wygórowane. Takie stwierdzenie wynika z prostego zestawienia sumy kosztów (2.067,47zł), a wartością odsetek umownych będących wynagrodzeniem za korzystanie z kapitału (285,17zł). Ocena tej relacji jednoznacznie prowadzi do wniosku, iż powód zmierzał do osiągnięcia celu, który stoi w sprzeczności z innym celem wynikającym z systemu ochrony konsumenta między innymi zakazem lichwy. Innymi słowy gdyby godzić się na warunki zaproponowane w treści umowy to trzeba byłoby jednocześnie uznać za iluzoryczne rozwiązanie, a zwłaszcza założenie, wynikające z treści art. 359 k.c.

Mając na uwadze powyższe należało stwierdzić, iż wartość poza odsetkowych kosztów wskazana w umowie między stronami jest niezgodna z treścią art. 58 §1 k.c., gdyż zmierza do obejścia przepisów o zakazie lichwy.

Na marginesie należy również podkreślić, iż strona powodowa wskazuje w umowie wartość prowizji operacyjnej, nie wyjaśnia jednak (a przynajmniej nie można było tego wyczytać w złożonym przez powoda dokumencie) według jakich kryteriów suma ta została obliczona. Zdaniem Sądu, konsument ma prawo wiedzieć jaka potrzeba stoi za wysokością prowizji, zwłaszcza że suma prowizji (1447,47zł) w relacji do sumy pożyczki (2.500zł) nie jest niska. Bez znaczenia pozostaje w tym względzie fakt, iż art. 36a określa sposób ustalenia owej sumy. Oznacza to bowiem tylko tyle, że sumy te nie mogą przekroczyć pewnej wysokości nominalnie. Jednakże nie pozbawia to konsumenta uprawnienia

do poznania swojej sytuacji prawnej w sposób rzetelny i przejrzysty. Skoro jednak umowa tego nie określa, to jest to kolejny argument przemawiający za potrzebą, koniecznością wręcz, oceny prowizji jako nielegalnego warunku umowy.

W ocenie Sądu wysokość poza odsetkowych kosztów, miała dla zachowania równowagi stron decydujące znaczenie. To z kolei, w ocenie Sądu, w sposób istotny zachwiało proporcją ekonomiczną i racjonalnym celem realizacji jakiego oczekuje się w obrocie pożyczonymi pieniędzmi. Tak skonstruowana umowa pożyczki nie oddaje standardów właściwych dla ochrony interesów słabszej strony – konsumenta (a których poziom określa art. 76 Konstytucji RP), ale narusza także współczesne ekonomiczne standardy obrotu finansowego, wymagające zachowania zrównoważonych zysków i ryzyka strat. Realizacja tych standardów jest powszechnie oczekiwana, zwłaszcza w obrocie konsumentów korzystających i niekorzystających z rynku usług bankowych i parabankowych. Obciążenie pozwanego jest wygórowane i to wbrew treści art. 36a ustawy o kredycie konsumenckim , który to przepis musi być wykładany wedle standardów określonych w art. 76 Konstytucji RP

Mając na uwadze nieważność postanowień umowy w zakresie prowizji operacyjnej kwota do zapłaty z tytułu pożyczki powinna po tej korekcie wynosić 3.410,17zł (2.500 zł pożyczki + 625 zł prowizji za udzielenie pożyczki + 285,17 zł tytułem odsetek umownych kapitałowych za okres do dnia wypowiedzenia umowy). Z uwagi na to, że pozwana spłaciła co najmniej kwotę 888 zł roszczenie powoda wynosiło maksymalnie 2.522,17 zł.

Pozwana w toku postępowania domagała się przedstawienia sposobu rozliczenia wszystkich dokonanych przez nią wpłat na poczet umowy . Powód jednak pomimo zobowiązania sądu nie przedstawił takiego rozliczenia, ani rozliczenia odsetek za opóźnienie, które skapitalizował w pozwie. Z tego powodu niezależnie od powyższej argumentacji jego roszczenie należało uznać za niewykazane, albowiem odsetki zostały naliczone od niespłaconego salda pożyczki bez wskazania kwoty salda co uniemożliwiało sądowi dokonanie weryfikacji prawidłowości przedstawionego wyliczenia. Powód ograniczył się zaledwie do wskazania w pozwie łącznej sumy dochodzonej pozwem oraz kwoty skapitalizowanych odsetek, dla sądu nie jest jednak jasne w jakiej wysokości strona pozwana uregulowała swoją należność, od jakiej kwoty są naliczane odsetki umowne. Zatem w dalszym zakresie powództwo podlegało ewentualnemu oddaleniu w oparciu o art. 6 kc.

W pkt II sąd umorzył postępowanie z uwagi na częściowe cofnięcie powództwa

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. uznając powoda za stronę przegrywającą proces.